

Etyka i prawo medyczne

dla pielęgniarek i położnych

- ***Proces profesjonalizacji, autonomii, samodzielności zawodu***
- **pierwsza ustawa o pielęgniarstwie 21 luty 1935 r.** , tamże wymienione zostały czynności, których wykonywanie było dozwolone w ramach wykonywania zawodu. Polegały na ; pielęgnowaniu chorych w zakładach leczniczych, domach prywatnych, wykonywaniu zleceń lekarza przy chorych w zakładach leczniczych, opiekuńczych, instytucjach społecznych, szkołach, ochronkach, zakładach przemysłowych w zakresie szerzenia higieny ogólnej i osobistej, zwalczania epidemii oraz zapobieganie chorobom.
Katalog czynności wykonywanych w ramach zawodu pielęgniarki nie był zawodem samodzielnym, autonomicznym i podlegał nadzorowi lekarza.

- W przypadku **położnych**, regulacje zawodu zawarte były w **rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 16 marca 1928 r.** w przepisach znajdują się regulacje stanowiące pierwowzór czynności które normowały zasady wykonywania zawodu, , narzędzia pracy i leków które położna powinna posiadać, określony był stosunek do ciężarnej, rodzącej , położnicy i dziecka oraz zasady etyki zawodowej, doskonalenia zawodowego, współdziałania z lekarzem oraz obowiązek zarejestrowania się u lekarza powiatowego i przesyłania mu sprawozdań, udzielania wyjaśnień. Rozporządzenie przyznawało pewien rodzaj samodzielności w wykonywaniu zawodu, oraz określało przepisy karne przewidujące sankcje za naruszenie zasad w jego wykonywaniu.

- Pielęgniarki i położne zgodnie z przepisami okresu międzywojennego były zaliczane do tzw. personelu „pomocniczego”. Wykonywanie obu zawodów de facto ograniczało się do czynności pielęgnacyjno-opiekuńczych, instrumentalno- medycznych, udzielania pomocy w nagłych przypadkach do czasu przyścia lekarza.
- Ustawa z 18 lipca 1950 r. o odpowiedzialności zawodowej fachowych pracowników służby zdrowia wprowadziła przepisy nakładające obowiązek przestrzegania w związku z wykonywaniem zawodu , zasad etyki, godności i sumienności zawodowej.
- W ustawie zdefiniowano pojęcie wykroczenia zawodowego, polegającego na naruszeniu przez działanie, zaniechanie lub zaniedbanie zasad etyki , godności bądź sumienności zawodowej. Karami grożącymi za popełnienie wykroczenia zawodowego były; upomnienie, nagana, pozbawienie prawa wykonywania zawodu w określonej miejscowości (okręgu) na czas określony ale nie krótszy niż 1 rok, bądź na stałe. Dodatkowo nałożenie grzywny , podanie do publicznej wiadomości, zakaz pełnienia funkcji kierowniczych .
- Do orzekania w sprawach odpowiedzialności zawodowej w I instancji utworzono okręgowe komisje zawodowe przy prezydiach wojewódzkich, oraz odwoławczą przy Ministrze Zdrowia jako organ II instancji.

Etyka i prawo dla pielęgniarek/położnych

- **Ustawa o Samorządzie Pielęgniarek i Położnych**
- **Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej**
- **Inne przepisy dotyczące wykonywania zawodu pielęgniarki i położnej** (m.i. Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, Ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o podmiotach działalności leczniczej, ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Ustawa o POZ, ustawa o konsultantach w ochronie zdrowia, ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego....)
- **Dyrektywy WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych pielęgniarki i położnej**
- **Kodeks etyki zawodowej pielęgniarki i położnej RP**

Etyka i prawo dla pielęgniarek/położnych

- **Definicja – status prawny zawodu**
- „osobę, która na podstawie odrębnych przepisów uprawniona jest do udzielania świadczeń zdrowotnych, oraz osobę legitymującą się nabyciem fachowych kwalifikacji do udzielania świadczeń zdrowotnych w określonej dziedzinie medycyny”(art.2 ust.1 pkt 2 u.dz..l.)
- Zawód pielęgniarki, położnej jest zawodem medycznym, którego uprawnienia do udzielania świadczeń zdrowotnych wynikają z ustawy pielęgniarskiej (Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U.Nr 174,poz.1039 z póź.zm.)
- Zasady „wykonywania zawodu pielęgniarki / położnej” są zawarte odpowiednio w art. 4 i 5 u.z.p.p.
- Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U.Nr 82, poz.537) zdefiniowano zawód jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywany stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki, stanowi źródło dochodów. W świetle powyższego zawód p/p nie stanowi średniego personelu ochrony zdrowia, natomiast został ujęty wyłącznie w grupie specjalistów do spraw zdrowia. Specjaliści , to zawody wymagające posiadania wysokiego poziomu wiedzy zawodowej, umiejętności oraz doświadczenia w zakresie nauk technicznych, przyrodniczych, społecznych, humanistycznych i pokrewnych, stosowanie koncepcji i teorii naukowych, powiększanie stanu wiedzy poprzez badania naukowe oraz nauczanie w tym zakresie.

Wykonywanie zawodu pielęgniarki

- Art.4.1 u.z.p.p.- polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności
 - 1) rozpoznawaniu warunków i potrzeb zdrowotnych pacjenta
 - 2) rozpoznawaniu problemów pielęgnacyjnych pacjenta
 - 3) planowaniu i sprawowaniu opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem
 - 4) samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz medycznych czynności ratunkowych
 - 5) realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji
 - 6) orzekaniu o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo – pielęgnacyjnych
 - 7) edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia
- 8) stwierdzanie zgonu, do którego doszło podczas akcji medycznej, o której mowa w art.41 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2002 r. poz.1720, 1733 i 2705).

- **2. Za wykonywanie zawodu pielęgniarki uważa się również:**
- 1) nauczanie zawodu pielęgniarki lub położnej , wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego pielęgniarek i położnych lub nauczanie innych zawodów medycznych, których programy kształcenia wymagają współudziału pielęgniarki lub położnej
- 2) prowadzenie prac naukowo – badawczych w zakresie pielęgniarstwa
- 3) kierowanie i zarządzanie zespołami pielęgniarek lub położnych
- 4) zatrudnienie w podmiocie leczniczym na stanowiskach administracyjnych , na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej
- 5) zatrudnienie w podmiotach zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych
- 6) zatrudnienie w organach administracji publicznej , których zakres działania obejmuje nadzór nad ochroną zdrowia
- 7) pełnienie służby na stanowiskach służbowych w Ministerstwie Obrony Narodowej...
- 8) pełnienie służby na stanowiskach służbowych w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej
- 9) zatrudnienie w domach opieki społecznej...
- 10) zatrudnienie na stanowisku pielęgniarki w żłobku lub klubie.....

Wykonywanie zawodu położnej

- Art.5.1 u.z.p.p. – polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na:
 - 1)rozpoznawaniu ciąży, sprawowaniu opieki nad kobietą w przebiegu ciąży fizjologicznej, a także prowadzeniu w określonym zakresie badań niezbędnych w monitorowaniu ciąży fizjologicznej,
 - 2)kierowaniu na badania konieczne do jak najwcześniejszego rozpoznania ciąży wysokiego ryzyka,
 - 3)prowadzeniu porodu fizjologicznego oraz monitorowania płodu z wykorzystaniem aparatury medycznej,
 - 4)przyjmowaniu porodów naturalnych, w przypadku konieczności także z nacięciem krocza, a w przypadkach nagłych także porodu z położenia miednicowego,
 - 5)podejmowaniu koniecznych działań w sytuacjach nagłych, do czasu przybycia lekarza, w tym ręcznego wydobycia łożyska, a w razie potrzeby ręcznego zbadania macicy

- 6) sprawowaniu opieki nad matką i noworodkiem oraz monitorowaniu przebiegu okresu poporodowego
- 7) badaniu noworodków i opiece nad nimi oraz podejmowaniu w razie potrzeby wszelkich niezbędnych działań, w tym natychmiastowej reanimacji,
- 8) realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji,
- 9) samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych
- 10) profilaktyce chorób kobiecych i patologii położniczych
- 11) rozpoznawaniu u matki lub dziecka objawów nieprawidłowości wymagających skierowania do lekarza
- 12) sprawowaniu opieki położniczo-ginekologicznej nad kobietą
- 13) prowadzeniu działalności edukacyjno-zdrowotnej w zakresie
 - a) przygotowania do życia w rodzinie , metod planowania rodziny oraz ochrony macierzyństwa i ojcostwa
 - b) przygotowania do rodzicielstwa oraz pełnego przygotowania do urodzenia dziecka, łącznie z poradnictwem na temat higieny i żywienia

• **2. Za wykonywanie zawodu uważa się również**

-
- 1)nauczanie zawodu pielęgniarki lub położnej, wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego p/p lub nauczanie innych zawodów medycznych, których programy kształcenia wymagają współudziału p/p
- 2)prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie wykonywania zawodu położnej, w szczególności opieki nad kobietą, noworodkiem lub rodziną
- 3) kierowanie i zarządzanie zespołami pielęgniarek lub położnych
- 4)zatrudnienie w podmiocie leczniczym na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej
- 5)zatrudnienie w podmiotach zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych... lub urzędach te podmioty obsługujących....
- 6)zatrudnienie w organach administracji publicznej , których zakres działania obejmuje nadzór nad ochroną zdrowia
- 7)zatrudnienie w domach opieki społecznej
- 8)zatrudnienie na stanowisku położnej w żłobku lub klubie dziecięcym
- 9) sprawowanie funkcji z wyboru w organach samorządu zawodowego
- 10)powołanie do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy położnej
-

Art..11. podstawowe zasady wykonywania zawodu; ochrona prawna podczas wykonywania zawodu

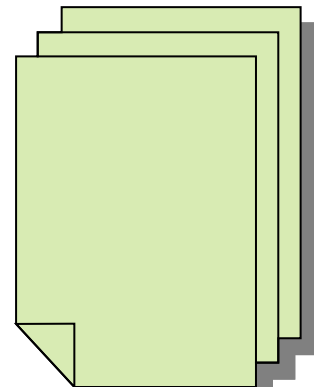
- 1. Pielęgniarka i położna wykonują zawód, z należytą starannością, zgodnie z zasadami etyki zawodowej, poszanowaniem praw pacjenta, dbałością o jego bezpieczeństwo, wykorzystując wskazania aktualnej wiedzy medycznej oraz pośrednictwo systemów teleinformatycznych lub systemów łączności.
- 2. Pielęgniarka i położna podczas i w związku z wykonywaniem czynności polegających na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, o których mowa w art.4 ust1 pkt 1-5 i art.5 ust.1 pkt 1-9, korzystają z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. x 2022 poz.1138,1726 i 1855)

Art. 12. Obowiązek udzielenia pomocy; odmowa wykonania zlecenia lekarskiego lub innego świadczenia

- 1. Pielęgniarka i położna są obowiązane, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi, do udzielenia pomocy w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować stan nagłego zagrożenia zdrowotnego.
- 2. Pielęgniarka i położna mogą odmówić wykonania zlecenia lekarskiego oraz wykonania innego świadczenia zdrowotnego niezgodnego z ich sumieniem lub z zakresem posiadanych kwalifikacji, podając niezwłocznie przyczynę na piśmie przełożonemu lub osobie zlecającej, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w ust 1.
- 3. W przypadku, o którym mowa w ust.2 pielęgniarka i położna mają obowiązek niezwłocznego uprzedzenia pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego bądź opiekuna faktycznego o takiej odmowie i wskazania możliwości uzyskania tego świadczenia u innej pielęgniarki, położnej lub w podmiocie leczniczym
- 4. W przypadku odstąpienia od realizacji świadczeń zdrowotnych z przyczyn, o których mowa w ust.2, pielęgniarka i położna mają obowiązek uzasadnić i odnotować ten fakt w dokumentacji medycznej.

Art.13. Wgląd do dokumentacji medycznej

- Pielęgniarka i położna mają prawo wglądu do dokumentacji medycznej pacjenta oraz do uzyskania od lekarza pełnej informacji o stanie zdrowia pacjenta, rozpoznaniu, proponowanych metodach diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych zapobiegawczych i dających się przewidzieć następstwach podejmowanych działań, w zakresie niezbędnym do udzielanych przez siebie świadczeń zdrowotnych

Art.15. Wykonywanie zleceń lekarskich

- 1. Pielęgniarka i położna wykonują zlecenia lekarskie zapisane w dokumentacji medycznej.
- 2. Zapis w dokumentacji medycznej, o której mowa w ust.1, nie dotyczy zleceń wykonywanych w stanach zagrożenia zdrowotnego.
- 3. w przypadku uzasadnionych wątpliwości pielęgniarka i położna mają prawo domagać się od lekarza, który wydał zlecenie, by uzasadnił potrzebę jego wykonania.
- 4. Pielęgniarka i położna mają prawo do samodzielnego orzekania o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo-pielęgnacyjnych wykonywanych na rzecz pacjenta niezdolnego do samodzielnej egzystencji i samoopieki.

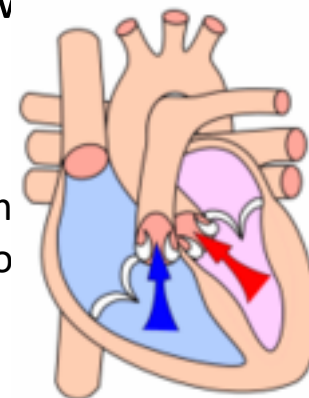
Art.15a. Samodzielne ordynowanie leków i wyrobów medycznych; wystawianie recept

- **1.** W ramach samodzielnego wykonywania świadczeń zapobiegawczych diagnostycznych , leczniczych i rehabilitacyjnych p/p posiadające dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz oraz pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa mają prawo samodzielnie
 - 1) ordynować leki zawierające określone substancje czynne, z wyłączeniem leków bardzo silnie działających, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiać na nie recepty
 - 2) ordynować określone wyroby medyczne, w tym wystawiać na nie zlecenia albo recepty jeżeli ukończyły kurs specjalistyczny w tym zakresie

-

- **Art.15b. Zasady wystawiania recept i zleceń**

- 1 P i P wykonują czynności w /w po uprzednim osobistym badaniu badan pacjenta lub za pośrednictwem systemów teleinformatycznych, a także po dokumentacji medycznej pacjenta,.....,

Przeszkolenie po okresie niewykonywania zawodu

- **ART.26.1** P.P. ,które nie wykonują zawodu przez okres dłuższy niż 5 lat , a zamierzają podjąć jego wykonywanie mają obowiązek zawiadomić okręgową radę i odbyć trwające nie dłużej niż 6 miesięcy przeszkolenie
- Art..26a ZAPRZESTANIE WYKONYWANIA ZAWODU
- Pielęgniarka lub położna,,, które zamierzają zaprzestać wykonywania zawodu przez czas określony, zgłaszają to niezwłocznie właściwej okręgowej radzie pielęgniarek i położnych, z podaniem przewidywanego okresu niewykonywania zawodu.
- ***Ustalenie niezdolności do wykonywania zawodu***
- **Art.27.1.** Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie całkowitej albo częściowej niezdolności p/p do wykonywania zawodu spowodowanej jej stanem zdrowia , orpип powołuje komisję lekarską , złożoną ze specjalistów odpowiednich dziedzin medycyny (tryb orzekania o niezdolności do wykonywania zawodu)

•

Dostęp do zawodu pielęgniarki położnej

- Podlega ścisłej reglamentacji, a świadczone usługi wymagają określonych kwalifikacji zawodowych
- Kwalifikacje obejmują wiedzę teoretyczną wraz z umiejętnościami praktycznymi, potwierdzonymi przez uprawniony do tego organ w formie odpowiedniego dokumentu, na podstawie którego można wykonywać zawód (także prowadzić działalność gospodarczą)
- Podjęcie się czynności do których pielęgniarka / położna nie ma odpowiedniej wiedzy i umiejętności może być poczytane za jej winę
- Wiele świadczeń zdrowotnych dopuszczonych do wykonania przez pielęgniarkę / położną samodzielnie, możliwych jest do wykonania pod warunkiem odbycia kursu kwalifikacyjnego, specjalistycznego czy specjalizacji w danej dziedzinie
- Postępowanie z dochowaniem należytej staranności, zgodnie z zasadami etyki zawodowej, poszanowaniem praw pacjenta, dbałością o jego bezpieczeństwo, wykorzystując wskazania aktualnej wiedzy medycznej (art. 11 ust.1 u.z.p.p.)
- Ustalaniu zasad należytego postępowania służą pielęgniarce / położnej opracowane standardy i procedury, wytyczne, zalecenia , realizacja ustawowych kompetencji M.Z. poprzez wydane w drodze rozporządzeń wykonawczych standardów postępowania medycznego w wybranych dziedzinach medycyny, zarządzeń wydawanych przez N.F.Z., wytyczne czy standardy wydawane przez towarzystwa naukowe , także konsultantów krajowych

Prawo wykonywania zawodu

- Prawo to przysługuje osobie
- 1) posiadającej świadectwo lub dyplom ukończenia polskiej szkoły piel/poł , bądź uzyskane w innym państwie niż państwo członkowskie UE uznane za równorzędne
- 2) posiadającej pełną zdolność do czynności prawnych
- 3) której stan zdrowia pozwala na wykonywanie zawodu p/p
- 4) która wykazuje nienaganną postawę etyczną
-

Cudzoziemcy – może być przyznane prawo wykonywania zawodu na stałe albo na czas określony

- 1) posiada zezwolenie na pobyt stały
- 2) posiada urzędowe poświadczenie znajomości j. polskiego
- 3) przedstawi zaświadczenie o wykonywaniu zawodu w państwie pochodzenia
- 4) przedstawi zaświadczenie że nie został pozbawiony prawa wyk. zawodu i nie toczy się przeciwko niemu postępowanie w sprawie pozbawienia lub zawieszenia prawa wyk. zawodu p/p
- 5) posiada świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły p/p uznane za równorzędne , zgodne z wymogami prawa UE
- 6) ma pełną zdolność do czynności prawnych
- 7) stan zdrowia pozwalający na wykonywanie zawodu
- 8) odbył 6-miesięczny staż adaptacyjny w wskazanym podmiocie leczniczym
- 9) wykazuje nienaganną postawę etyczną
-

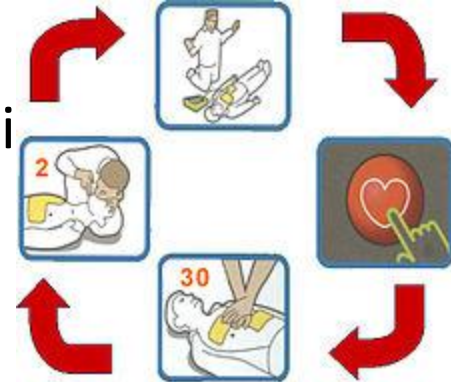
Wygaśnięcie prawa wykonywania zawodu

- **prawo wygasa w przypadku;**
- 1) śmierci
- 2) zrzeczenia się prawa wykonywania zawodu
- 3) utraty prawa wykonywania zawodu w wyniku prawomocnego orzeczenia przez sąd p/p lub orzeczonego przez sąd środka karnego
- 4) utraty obywatelstwa polskiego, obywatelstwa państwa członkowskiego UE albo cofnięcia zezwolenia na pobyt stały
- 5) cofnięcia statusu rezydenta UE
- 6) utraty pełnej zdolności do czynności prawnej
- 7) upływu czasu na jaki zostało wydane

Standardy, procedury, zalecenia

- Rozporządzenie M.Z. z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie rodzaju świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (załącznik 5)
- Rozporządzenie M.Z. z dnia 20 września 2012 r. w sprawie postępowania medycznego przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki okołoporodowej sprawowanej nad kobietą w okresie fizjologicznej ciąży, fizjologicznego porodu, połogu oraz opieki nad noworodkiem (standardy określają poszczególne elementy opieki medycznej mającej na celu uzyskanie dobrego stanu zdrowia matki i dziecka, przy ograniczeniu niezbędnego minimum interwencji medycznych w szczególności amniotomii, stymulacji czynności skurczowej, podawania opioidów, nacięcia krocza, cięcia cesarskiego, podania noworodkowi mleka modyfikowanego z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa zdrowotnego w ramach których opiera się na praktykach o udowodnionej skuteczności) (**wersja aktualnie obowiązująca Dz.U.2016 poz.1132 z dnia 28 lipca**)
- Zalecenia Konsultanta Krajowego w dziedzinie pielęgniarstwa ginekologicznego i położniczego (dr hab.n.o zdrowiu Grażyny Iwanowicz – Palus) w stanie epidemii wirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę COVID-19 dla położnych rodzinnych/położnych POZ z dnia 23.10.2020 r.
-
- Wytyczne i Uchwały organów samorządu zawodowego

- Rozporządzenie MZ z dnia 20.grudnia 2012 r. w sprawie standardów postępowanie medycznego w dziedzinie anesteziologii i intensywnej terapii dla podmiotów wykonujących działalność leczniczą (Dz.U.2013.15)

Rozporządzenie określa standardy postępowania medycznego w dziedzinie anesteziologii i intensywnej terapii w zakresie świadczeń zdrowotnych z zakresu anestezji, intensywnej terapii, resuscytacji, leczenia bólu niezależnie od jego przyczyny a także sedacji, udzielanych przez lekarza specjalistę anesteziologii i intensywnej terapii, lekarza anesteziologa, oraz lekarza w trakcie specjalizacji. (Tamże wymienia się pielęgniarkę która ukończyła specjalizację , kurs kwalifikacyjny lub w trakcie specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa anesteziologicznego i intensywnej opieki, określa się wymogi norm zatrudnienia pielęgniarek 2,2 etatu na jedno stanowisko intensywnej terapii i dodatkowo 1 etat w przypadku udzielania świadczeń zdrowotnych z zakresu anestezji, wymogi dotyczące wyposażenia w sprzęt i aparaturę konieczną do realizacji świadczeń w I, II , III poziomie referencyjnym podmiotu leczniczego)

Rozporządzenie MZ z dnia 16 maja 2017 r. w sprawie szkolenia pielęgniarek i położnych dokonujących przetaczania krwi i jej składników

- Na podstawie art.21 ust.7 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz.U..2014 r. poz.332 oraz z 2016 r. poz.823) określono sposób szkolenia, wykaz umiejętności, wzór zaświadczenia, tryb wydawania zaświadczeń, kwalifikowanie dawców, pobieranie krwi i jej składników, przechowywanie, wykonywanie badań immunohematologicznych, oznaczanie grup krwi, wykonywanie próby zgodności, dokumentowanie tych procesów, kontrola krwi i jej składników, postępowanie z pojemnikami zawierającymi krew

Autonomia, samodzielność, odpowiedzialność zawodowa

- Ustawa o zawodach P/Pz 1996 r. rozpoczęła usamodzielnianie się zawodów definiując wykonywanie zawodu polegające na udzielaniu przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami świadczeń zdrowotnych.
- Samodzielne udzielanie w określonym zakresie świadczeń zdrowotnych a także wykaz leków i badań diagnostycznych do których podawania, zlecenia są uprawnione pielęgniarki i położnej
- Prawo do samodzielnego ordynowania określonych leków oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego w tym wystawiania na nie recept
- Przyznane zostało prawo do samodzielnego wykonywania zawodu we wszystkich formach przewidzianych przepisami prawa w tym prowadzenia prywatnej praktyki zawodowej
- Obowiązek informowania pacjenta o jego prawach w zakresie koniecznym do sprawowania opieki pielęgnacyjnej
- Regulacja dotycząca wykonywania zleceń lekarskich wyłącznie odnotowanych w dokumentacji medycznej
- Obowiązek stałego aktualizowania wiedzy medycznej, poszerzać i pogłębiać posiadane kwalifikacje zawodowe

- . Prawo uzyskania od lekarza informacji o stanie zdrowia pacjenta, rozpoznaniu, proponowanych metodach diagnostycznych , leczniczych, rehabilitacyjnych i dających się przewidzieć następstwach podejmowanych działań, sytuując pielęgniarki i położne w zespole terapeutycznym na poziomie partnerskim wobec lekarzy.
- Regulacje przyznały pielęgniarkom i położnym również prawo do uzyskania pełnej informacji o celowości , planowanym przebiegu i dającym się przewidzieć skutkach eksperymentu medycznego, w którym ma uczestniczyć, oraz odmowy uczestnictwa.
- Prawo do powstrzymania się po uprzednim powiadomieniu na piśmie przełożonego, od wykonywania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z jej sumieniem
- Wprowadzenie do obrotu prawnego rozwiązania umożliwiające realizację czynności zawodowych w formie indywidualnej praktyki, indywidualnej specjalistycznej praktyki pielęgniarki, położnej także w miejscu wezwania lub w podmiotach działalności leczniczej, grupowej praktyki
- Umożliwienie tworzenia spółek partnerskich przez pielęgniarki i położne , zawarty w art.88 kodeksu spółek handlowych
- Postępująca profesjonalizacja, usamodzielnianie się obu zawodów wiąże się z odpowiedzialnością zawodową. Ustawa o samorządzie pielęgniarek i położnych w bezpośredni sposób reguluje odpowiedzialność ponoszoną przed organami samorządu zawodowego.

Tajemnica pielęgniarska

- Jest wyrażona w obowiązujących regulacjach prawnych – od sankcji w prawie karnym z tytułu naruszenia tajemnicy zawodowej przez przepisy proceduralne, dyspozycje prawa cywilnego związane z ochroną prywatności życia , przepisy dotyczące profesji medycznej (art.17 ust.1 u.z.p.p.) jest również w sformułowanych postanowieniach w Kodeksie etyki zawodowej pielęgniarek i położnych
- Obowiązek zachowania tajemnicy wszystkich wiadomości o pacjencie i jego środowisku uzyskanych w związku z pełnieniem roli zawodowej wynika również z Praw Pacjenta (art.13 u.p.p.) oraz nakazu poszanowania danych medycznych w dokumentacji medycznej prowadzonej w podmiotach leczniczych oraz w praktykach zawodowych (art.23 w zw. z art.24 u.p.p.)
- Okoliczności uchylające obowiązek zachowania tajemnicy (zgoda pacjenta, niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób, przekazanie niezbędnych informacji osobom uczestniczący w udzielaniu świadczeń zdrowotnych,

Tajemnica Pielęgniarska

- Nakaz poszanowania tajemnicy dotyczących pacjenta a uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu zawarty w art. 17 ust.1 u.z.p.p., w kodeksie etyki zawodowej (część szczegółowa I, pkt4) , w ustawie o prawach pacjenta (art.,13 u.p.p.) oraz nakaz poszanowania danych medycznych zawartych w dokumentacji medycznej prowadzonej w podmiotach leczniczych oraz w praktykach zawodowych (art.23 w zw.z art.24 u.p.p.)
- Sfera życia prywatnego stanowi dobro osobiste każdego człowieka, a gwarancja jego ochrony sformułowana jest w art.23 k.c.
- Obowiązek wzajemnej informacji o pacjencie w zakresie niezbędnym dla udzielania świadczeń zdrowotnych innym profesjonalistom medycznym,

Prawne formy wykonywania zawodu

- Pielęgniarki /Położne mogą wykonywać zawód
 - 1)w ramach umowy o pracę
 - 2)w ramach stosunku służbowego
 - 3)na podstawie umowy cywilnoprawnej
 - 4) w ramach wolontariatu
 - 5)w ramach praktyk zawodowych
- Pielęgniarki i Położne jako przedsiębiorcy ponoszą osobiste ryzyko swojej działalności. Wykonując zawód jako indywidualna praktyka zawodowa wyłącznie w przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego na podstawie umowy z tym podmiotem, ponosi solidarną odpowiedzialność za szkody będące następstwem udzielania świadczeń zdrowotnych. (art.33 u.dz.l)

Odpowiedzialność zawodowa pielęgniarki / położnej

- **Zasady odpowiedzialności zawodowej została uregulowana kompleksowo w akcie normatywnym rozdział 6 Ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych**
- **P/P ponosi odpowiedzialność zawodową za przewinienia zawodowe , które stanowią naruszenie przepisów prawnych oraz takie, które są naruszeniem zasad kodeksu etyki zawodowej**
- **Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej o ten sam czyn toczy się niezależnie od postępowania karnego w sprawie o przestępstwo, postępowanie o wykroczenie** (może być zawieszona do czasu zakończenia postępowania karnego)

Odpowiedzialność zawodowa

- Określa Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz.U.2011.174.1038) rozdział 6
- Rejestr ukaranych pielęgniarek i położnych, rejestr jest jawny dla osób, które wykazą **interes prawny** (prowadzony przez Naczelną Radę Pielęgniarek i Położnych)
-

Kształcenie ustawiczne

- Prawny obowiązek aktualizacji wiedzy i umiejętności zawodowych określony został w art.61 ust.1 u.z.p.p.
- Doskonalenie zawodowe na gruncie prawa medycznego mieści w sobie szczegółowe formy kształcenia podyplomowego (specjalizowanie się, kursy kwalifikacyjne, specjalistyczne, doksztalcające a także działalność naukową, publikacyjną, samodoskonalenie)

Poszanowanie godności i intymności pacjenta

- Należy do sfery dóbr osobistych i stanowi przedmiot ochrony.
- Art. 20 ust.1 u.p.p. wskazuje bezpośrednio na ww prawo w czasie udzielania świadczeń zdrowotnych
- Respektowanie intymności pacjenta wymaga uwzględnienia licznych aspektów organizacji i ustalenia zasad porządku procesu udzielania świadczeń, specyfiki danego podmiotu leczniczego, swoistego rodzaju więzi z pacjentem, wsparcia psychicznego, dyskrecji, pomocy w zaspakajaniu potrzeb fizycznych, duchowych, rozpoznania sytuacji społecznej , rodzinnej, wzajemnym zaufaniu
- Konstytucja RP w preambule stwierdza istnienie przyrodzonej godności człowieka. A art.30 Konstytucji charakteryzuje ją jako przyrodzone, niezbywalne i nienaruszalne źródło wolności i praw człowieka i obywatela.

Klauzula sumienia

- **Sumienie** jako dyspozycja moralna, która w sytuacjach konfliktowych pozwala nam odróżnić dobro od zła
- **Sumienie** – określony i wdrożony w nas zbiór przekonań i zasad moralnych, który determinuje nasze postępowanie
- **Sumienie** – refleksyjny wyraz własnej tożsamości moralnej, być sobą to tyle co być w zgodzie z konstytuującym systemem zasad i wartości moralnych

Klauzula sumienia

- Jest następstwem konfliktu moralnego pomiędzy światopoglądem, a profesjonalnymi obowiązkami profesjonalisty medycznego.
- Jest swoistym rodzajem przekonań o świecie, które mają bezpośredni wpływ na postępowanie i poczucie tożsamości moralnej
- Klauzula sumienia dotyczy osób a nie instytucji

Informowanie w zakresie diagnozy pielęgniarstwa

- - ustawodawca określił zakres przedmiotowy informacji, który p/p może przekazywać pacjentowi, jego przedstawicielowi ustawowemu lub osobie wskazanej przez pacjenta (art.9 ust.8 u.p.p. i art.16 u.z.p.p.)- obowiązek przekazywania informacji o stanie zdrowia pacjenta, w zakresie koniecznym do sprawowania opieki pielęgnacyjnej oraz o pielęgnacji i zabiegach pielęgniarstwa
- - ma fundamentalne znaczenie i warunkuje skuteczne korzystanie z praw pacjenta w szczególności z prawa do wyrażania poinformowanej zgody na czynności p/p
- - szansa na przygotowanie pacjenta do samodzielności i samo pielęgnacji
- - udzielanie informacji o stanie zdrowia dziecka rodzicom w zakresie koniecznym do sprawowania opieki pielęgnacyjnej
- - informowanie pacjenta o jego prawach
-

Zniesienie stanu zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS- CoV-2 (**wpływ na wykonywanie zawodu**)

- Zniesiony obowiązek szczepień pielęgniarek i położnych przeciwko covid -19
- Zniesione zostało uprawnienie piel. i poł. do przeprowadzania badania kwalifikacyjnego przed szczepieniem ochronnym covid-19,
- Zniesione zostały uprawnienia dla położnych polegające na udzielaniu pacjentom świadczeń zdrowotnych w dodatkowym zakresie które musiały być wykonywane zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami pielęgniarskimi (art. 4uzpp)
- Zniesione zostało zwolnienie z odbycia przeszkolenia po przerwie dłuższej niż 5 l.
- Nie są przyznawane warunkowe prawa wykonywania zawodu p/p które uzyskały kwalifikacje poza terytorium państw członkowskich UE (z wyjątkiem Ukrainy)
- Zniesione zostało uprawnienie do kształcenia pielęgniarek i położnych z wykorzystaniem metod i technik na odległość
- Wygasają terminowe umowy zawarte w podmiocie leczniczym z naczelną pielęgniarką, przełożoną , stanowiska które obsadzone były w trybie konkursowym i zostały przedłużone o czas trwania stanu zagrożenia epidemicznego (umowy te obowiązują jeszcze 90 dni od dnia 1 lipca 2023 r)
- Przywrócony został obowiązek wykonywania badań przed rozpoczęciem pracy, oraz badań okresowych
- Zniesiona została możliwość zatrudniania p/p przez agencje zatrudnienia

Samorząd zawodowy

- Reprezentuje osoby wykonujące zawód pielęgniarstwa , zawód położnej jako zawody zaufania publicznego.
- Realizuje konstytucyjny obowiązek sprawowania pieczy nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony (art.17 ust.1 Konstytucji RP)
- Przynależność osób wykonujących zawód p/p jest obligatoryjny, zapewniając niezależność w swej działalności zawodowej , podleganie tylko przepisom prawa, troskę o godność zawodu i ochronę przed różnego rodzaju naciskami ze strony osób trzecich
- Osoby wykonujące zawód pielęgniarstwa i położnej są zobowiązane w interesie publicznym do działania zgodnie z przyjętymi merytorycznie, prawnie i etycznie zasadami
- Ustawodawca określa zasady odpowiedzialności zawodowej przed niezależnym samorządem zawodowym
- Wyodrębnienie odpowiedzialności ma na celu ochronę reguł wykonywania zawodu, przestrzeganie jest obwarowane ślubowaniem na wierność tym regułom
- Odpowiedzialność zawodowa może mieć miejsce , gdy osoba wykonująca zawód p/p dopuściła się naruszenia obowiązków składających się na istotę , treść i społeczną funkcję swego zawodu albo postępuje niezgodnie z zasadami deontologii zawodowej
- Członkowie samorządu mają prawo do ochrony i pomocy prawnej w sprawach związanych z wykonywaniem zawodu (art.4 ust.2 pkt 15u.s.p.p.)

. DZIĘKUJĘ